

Catalunya Sud

Durant el darrer temps ha estat freqüent l'aparició als mitjans informatius de l'expressió Catalunya Sud relacionada amb la ciutat de Tarragona i fent-lo extensiu a l'àmbit territorial que per a l'Administració de l'Estat és la província de Tarragona. Per a maquillar-ho afegixen que la Catalunya Sud està integrada per les comarques del Camp de Tarragona més les de les Terres de l'Ebre però tot plegat formant part de la mateixa regió.

Josep Bayerri Raga
periodista

Tarragona és una ciutat al sud de Barcelona, com Girona ho està al nord; totes dos a una distància semblant, 90 quilòmetres, de la capital. És difícil trobar que ningú, per a referir-se a la regió de Girona, utilitzi l'expressió Catalunya-Nord. La Catalunya Nord és la que gravita entorn de la ciutat de Perpinyà, a l'estat francès a prop de cent quilòmetres de Girona. Per la seua part, la Catalunya Sud és la que integren les comarques catalanes de l'Ebre, cent quilòmetres al sud de Tarragona al límit amb el País Valencià.

Les Terres de l'Ebre i les de Tarragona solament han estat integrades al mateix àmbit territorial des de la divisió provincial de 1823. Abans sempre havien sigut realitats diferenciades, especialment durant l'edat mitjana (la vegueria) i fins i tot després de la dominació espanyola de 1714 (el corregiment) dels borbons. La creació de les províncies fou l'inici del

centralisme tarragoní.

Per decret de la Generalitat republicana de 1933, reformat pel de 1936, se suprimia la divisió de Catalunya en quatre províncies per a substituir-la per l'organització territorial en vegueries o regions. La de Tortosa incloïa només les comarques del Baix Ebre, Terra Alta i Montsià, creada aleshores, mentre la de Ribera d'Ebre quedava adscrita a la regió de Reus, que era una de les nou malgrat la seua proximitat a Tarragona. Este reconeixement de Reus, a banda de la gran importància de la ciutat, fou possible per raons polítiques. La realitat, però, s'ha encarregat de demostrar que Tarragona i Reus, amb Valls, constitueixen el nucli del Camp de Tarragona.

La victòria del franquisme va suposar el retorn al provincialisme amb la decidida aposta del règim per a potenciar les capitals com a centres de poder. En el cas de Tarragona, amb la marginació de les comarques del sud. En este context, el setembre de 1965, la revista *Serra d'Or* dedicà un número extraordinari a la "Regió de

Al llarg dels segles la Vegueria de Tortosa fou l'àmbit territorial que aplegava el conjunt de les Terres de l'Ebre, com ho evidencia el mapa del segle XVII.

l'Ebre" (primera vegada que es feia un tractament conjunt de les quatre comarques com a regió) amb articles de Cirici Pellicer, Ernest Lluch, Albert Manent, Bladé Desumvila, Joan Baptista Manyà, Ricard Salvat, Gerard Vergés, Pérez Bonfill i Jesús Massip, entre altres. La difusió de la revista tingué una gran incidència entre els mitjans culturals arreu de Catalunya i avui encara es considera com un element cabdal en la reivindicació territorial de la regió de l'Ebre. Fou la lla-

vor per a aprofundir en la consciència que la gent de l'Ebre, en el seu conjunt, constituïen una realitat pròpia diferent de Tarragona. Dos anys després, Ernest Lluch i Eugeni Giral ho reflectien en l'àmbit econòmic al llibre *L'economia de la regió de l'Ebre*. El treball del Congrés de Cultura Catalana fou definitiu per a consolidar este sentiment de territori com a cruïlla dels països catalans i la recuperació de la denominació de Vegueria en sorgir l'Assemblea General d'Entitats

de la Vegueria de l'Ebre (1978). Aquell mateix any, el Govern de Josep Tarradellas creava el Consell Intercomarcal de les Terres de l'Ebre (1978-1990) i el 1986 apareixia el llibre *Les Terres de l'Ebre, encara un futur?*. Per llei de 1993 naixia l'Institut per al Desenvolupament de les Comarques de l'Ebre que esdevindria la base de la posterior elaboració del Pla Territorial promogut pel Govern de Pasqual Maragall. Tot plegat conduiria a la institució de la Delegació Territorial del Govern de la Generalitat a les Terres de l'Ebre (2001) durant el darrer mandat de Jordi Pujol.

Paral·lelament, durant el darrer mig segle han estat constants els esforços de les entitats socials i econòmiques per a diferenciar-se de les de l'entorn tarragoní. A banda dels col·legis d'advocats i procuradors de Tortosa, amb antiguitat centenària, i el d'agents comercials, s'han deslligat de l'anterior dependència provincial altres col·lectius com als aparelladors, els periodistes i els arquitectes, mentre altres ho han intentat sense èxit, per ara. També institucions com la Cambra de Comerç de Tortosa independent (1908) o la Cambra de Propietat i la Cambra Agrària, tot i que van perdre la seua autonomia en ser integrades a l'àmbit provincial el 1950.

El conjunt de les Terres de l'Ebre és una realitat diferent d'una hipotètica regió "Catalunya-Sud" amb Tarragona com a capital que ara es vol inventar sobre el territori de la província espanyola. ■